

සමහරවිට, සෝඩා බෝන්ඩ් පාවිච්චි කළ හැකි ඉතා පහසු ක්‍රමය නම්, එයින් කිරි සෑදීමෙන් ය. මෙය පිළියෙල කරණ අන්‍යම මෙසේ ය :—සෝඩා බෝන්ඩ් ඇට රාත්‍රී කාලයෙහි වතුරෙන් පොතවනු ලැබේ. මේ ඇට දෙදිනක් තුළ පැළ කිරීමෙන් ආහරයේ පොෂ්‍ය ගුණය වැඩි වෙනත්, එසේ කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. පොතවනලද ඇට අතුල්ලා පිට පොත්ත ඉවත් කරනු. මෙසේ කරන ලද පිරිසිදු ඇටවල, අඩංගු වූ අමිරසයක්, පාට ද්‍රව්‍යයන් ඉවත් කිරීම පිණිස, පාන් පිළිස්සීමට ගන්නා “බේකිං සෝඩා” නොහොත් (Sodium Bicarbonate) නමැති රසායන ද්‍රව්‍යයෙන් හොටස් 2ක් ද, වතුර හොටස් 1000ක්ද මිශ්‍රකොට, එම මිශ්‍රණයෙහි, මේ බෝන්ඩ් ඇට රත් කරනු. මෙසේ රත් කරන ලද බෝන්ඩ් ඇට පිරිසිදු වතුරෙන් කිපවරක්ම සෝදා, ඉතා සිහින් කල්කයක් වනතුරු අධිරනු ලැබේ. ප්‍රථමයෙන් පොතවන ලද සෝඩා බෝන්ඩ් ප්‍රමාණය මෙන් ත්‍රි ගුණයක් විශාල වූ වතුර ප්‍රමාණයක්, මෙකී කල්කයට මිශ්‍ර කරනු. මෙයින් ඇතිවන, සන ද්‍රව්‍යය සමග දිය නොවී පවතින මිශ්‍රණය විනාසී 30ක් පමණ උණුකොට, තිවෙන්ට ගරිනු. මෙයින් ඉතිරිවන ලෙස, උසින් සෑදෙන කිරි පමණක් සෙමින් ඉවත්කොට, එය ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි ය. මෙයට ලුණු සහ උක් සිනි මිශ්‍ර කිරි මෙන්, එහි ඇති රසය දියුණු කළ හැකි ය.

ඇම්. ඇෆ්. චන්ද්‍රනන්දන
වැඩ බලන උද්භිද ශාස්ත්‍රඥ හැත.

වම් 1946ක්වූ අප්‍රේල් මස 3 වැනි දින
පේරාදෙණියේදී ය.

ලංකාවේ වගා කළ හැකි (සවදෙශික වූ ත්, විදෙශික වූ ත්) බෙහෙත් පැළ වර්ග.—1වැනි කොටස.

Drug Plants (Indigenous and Exotic) that can be Grown in Ceylon—Part 1.

(පේරාදෙණියේ රාජකීය උද්භිදඥානයේ උප පරිපාලක හැත්පත්,
බී. ඇෆ්. සී. (ලන්ඩන්) උපාධිධාරී බී. ඇම්. ජී. ජයවීර මහතා විසිනි.)

පිටරට වලින් ලංකාවට බෙහෙත් වර්ග සැපයීම යුගල කාලයේදී සීමාවී තිබේ. මේ හේතුවෙන්, මේ රට වැසියන්ට හිඟ විය හැකි බෙහෙත් වර්ග ලංකාවේ ඉසායා ගත හැකි බෙහෙත් පැළ වලින් ම නිපදවා ගැනීම යෙහෙයි. ප්‍රයෝජනවත් බෙහෙත් වර්ග සාදාගත හැකි, ලංකාවේ වැවෙන පැළ කිපයක් පිළිබඳ ප්‍රග්‍රහු වශයෙන් විස්තර දැක්වීම මෙහි පහත දැක්වෙන සටහන්වල අදහස ය.

Absinthium—wormwood

උතුරු ආසියාවේ සහ යුරෝපයේ පළමුවෙන් වගාකරන ලද්ද වූ, බොහෝ කලක් පවතින Artemisia Absinthium නමැති ගසේ වියලි කොළ හා මල් හටගන්නා මුදුන් කොටස් ද මෙයින් හැදින් වේ. මේ වෙනුවට මෙරට වල් කොළොඳු පාවිච්චි කළ හැක. වල් කොළොඳු ගස අඩ පඳුරක් වශයෙන් බොහෝ කලක් පවතී.

එහි කෙලින් වැඩෙන කඳේ මිහිරි සුවදකින් යුක්ත වූ කොළ රාශියක් තිබේ. මේ කොළ වල පිටත සිනිඳු වූ වත්, රුපි පැත්ත සුදු බුලෙන් යුක්ත ය. මේ කොළ කඳව සම්බන්ධවන තැන්වලින් කුඩා මල් පොකුරු හටගනී. පිපුණු විට මේ මල් දුඹුරු වැණියෙන් යුත් කහපාට ය. වල් පැලෑටියක් වශයෙන් ලංකාවේ මාගී දෙපස වැවෙන මේ ගස් වර්ගය ආසියාවේ සහ යුරෝපයේ සමඟී නොමැති ප්‍රදේශවල ද, සියමේ ද ජාවා රටේ ද දක්නට ලැබේ.

සෑදී තිබෙන ආකාරය :— වල් කොළොඳු ගසේ කොළ විශේෂ සුවදකින් යුක්ත වේ. එහි cineol නමැති ද්‍රව්‍ය ය අඩංගු බව සමහර ශාස්ත්‍රඥයින්ගේ මතය යි.

මොලය ප්‍රාණවත් කිරීම සඳහා මෙය පාවිච්චි කරනු ලැබේ. මද්‍යපාන වර්ග පෙරීම සඳහා එයින් ප්‍රයෝජන ගැනීම සමහර රටවල භහනම් ය.

Acacia—Subst. Gummi Indicum.

මේ වනාහී, [Combretaceae] නම් වූ වෘක්ෂ විශේෂයට අයිති වූ, කෙලින් වැඩෙන කඳකින් හා අළු පාට වූ සිනිඳු පොත්තකින් ද යුක්ත වූ, තරමක් විශාල ව වැඩෙන දූව ගසේ කඳෙන් පිටවන යුෂ ය. මේ ගසේ කොළ පලාවන් පාට ය; පලලට වඩා දිහිටි ය; අණ්ඩාකාර ය. එහි හටගන්නා මල් තරමක් පලාවන් පාට වේ. මේ ගස ඉන්දියාවේ සහ ලංකාවේ පළමුවෙන් වැඩුණේ ය. උච්ච පලාවන් පිහිටි බොරළු සහිත වූ පහත් බිම්වල මෙය දක්නට ලැබේ.

වටකුරු ගොඩවල් වශයෙන් හෝ දුඹුරු පාට දික් වූ කැබලි වශයෙන් මේ මැලියම් වර්ගය සොයා ගත හැකි ය. විශ්ලිවිට මේ මැලියම් පහසුවෙන් බිඳෙයි; තෙත් වූ විට නැමිය හැකි ය. එහෙයින්, එය "Acacia" මැලියම් හා සමාන වේ.

ප්‍රයෝජන :— මේ මැලියම් වර්ගය වතුරෙන් දිය කිරීමෙන් ලැබෙන දියර පාට රහිත ය.

Acalypha - කුප්පමේනිය.

මේ වනාහී, Euphorbiaceae නම් වූ පැළ වර්ගයට අයිති, අවුරුද්දක් පවතින, අඩි 1ක් හෝ 2ක් උසට වැඩෙන පැළයකි. දිග අළුවා හැඩය ඇති අණ්ඩාකාර වූ කුප්පමේනිය කොළයකට නාරටි තුනක් තිබේ. මල් පිපෙන්නේ ගසේ කඳේම ය. එය පළමුවෙන් ලංකා වේ හා ඉන්දියාවේ වැඩුණු පැළයකි. මේ දෙරටෙහි ම එය වල් පැලෑටියක් වශයෙන් දක්නට ලැබේ. ආසියාවේ ද අප්‍රිකාවේ ද මේ පැළය සොයා ගත හැකි ය.

ඉතිහාසය :— අයිතිසිලීගේ මතය අනුව, කුප්පමේනිය මුල් සහ කොළ හිඳුවරුන් විසින් ලමයින්ගේ පණු රෝගවලට ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් බොහෝ කාලක පටන් පාවිච්චි කරනු ලබන බව දැනගන්නට තිබේ. කුඩා ලමයින්ට වමනය ඇති කරවන බෙහෙතක් වශයෙන් මදුරාසියේ බිඳී දොස්තර මහතා විසින් මෙය යොග්‍යය යි නියම කර තිබේ. සෙම් අමාරු හා කුඩා ලමයින්ගේ ගලරෝගයන් නැසීමට මෙය සුදුසු බව ඒ. ජී. රොස් දොස්තර මහතා කියයි.

ප්‍රයෝජන:— බඩවැල් ප්‍රකෝප කිරීමට ද, වමනය ඇති කිරීමට ද, සෙම් නැසීමට ද සුදුසු ඖෂධයක් වශයෙන් කුෂ්පමේනිය පාවිච්චි කරනු ලැබේ.

Adhatoda—අගල්ආබාර.

“Acanthaceae” නම් වූ පැළ විශේෂයට අයිති, එකට එක ඉදිරිපිට වැඩෙන අතුටලින් යුක්ත වූ, අඹ 3 සිට 6 දක්වා උසට වැඩෙන පඳුරක කොළ මෙයින් අදහස් කරනු ලැබේ. ඊතලය ආකාර වූ, විශාල වූ, තද පලාවන් පාවිත් යුක්ත වූ, යටින් එලලු වූ මේ කොළ මූල පාශ්චයේ දී ක්‍රමයෙන් උල් වේ. මෙහි මල් විශාල ය; සුදු ය. මේ ගස පලමුවෙන් වැඩුණේ ලංකාවේ හා ඉන්දියාවේ ය. එහෙත් එය වල් පැළෑටියක් වශයෙන් ද, මිනිසුන් විසින් වගා කරන ලද්දක් වශයෙන් ද, මලයා රටෙන් දක්නට ලැබේ.

ප්‍රයෝජන:— අතුනුවැලේ ඇවිස්සෙන ගතියක් ඇති කිරීමට ද, සෙම් නැසීමට ද, මෙය යොදනු ලැබේ. මූහ රෝගයෙන් පෙලෙන්නෝ මේ කොළ විශලා, එයින් දුම් බොති. කල් ගත වූ ගලරෝගයට ද, මූහ රෝගයට ද, වෙනත් පීනස් ආබාධවලට ද ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් මෙය ජැක්සන් සහ බට් නම් වූ දෙස්තර මහතුන් විසින් පාවිච්චි කරන ලදුව, එයින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලැබී තිබේ.

Agar—ඒගාර්.

මේ වනාහී, නොයෙක් මුහුදු පෙද වර්ග උණු කිරීමෙන් ලැබෙන දියර කකාරා එයින් ඉපදෙන ඝන වූ ඉතිරි කොටස යි. මෙහි පෙද වර්ග ජපානයේ වෙරළ අසලින් ලබාගෙන, අව්වෙන් විශලා, සුදුකොට, ඇසිඹ මිශ්‍ර කරන ලද වතුර සමග මිශ්‍රකොට, උණු කරනු ලැබේ. මේ දියර පෙරා, සවලා උෂ්ණත්වයකට උණු කිරීමෙන් එහි ඇති වතුර ප්‍රමාණය ඉවත් වේ. ඊට පසු මැලියම් ආකාර වූ තට්ටුව තුනී කැබලිවලට කපා වේලනු ලැබේ. බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍යයට වුවමනා ඒගාර් (Agar) ජපානයෙන් ලැබේ. එහෙත් එහි පෙද වර්ග ලංකාවේ සහ මලයාවේ වෙරළ අසලින් රැස්කොට, අධිරාජ්‍යයට අවශ්‍ය (Agar) ප්‍රමාණය සැපයිය හැකි ය.

ප්‍රයෝජන:— තෙතමන උරාගත, එය ආරක්ෂාකර ගැනීමේ ශක්තියක් ඒගාර්වල තිබෙන නිසා, එය කල්ගත වූ මලබද්ධයට ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් යොදනු ලැබේ. ඒගාර් මල බුරුල් කරයි. ඒගාර් සහ පරළ මිශ්‍ර කිරීමෙන් සාදාගත් විස්කෝතු දියවැඩියා රෝගීන්ට දෙනු ලැබේ.

Garlic—සුදු එෂු.

මේ වනාහී, මානෙල් පවුලට අයිති පලා වර්ගාකාර පැළයේ අලය යි. එහි කොළ පැතලි ය, තුනී ය. පලමුවෙන් දකුණු යුරෝපයේ වැඩුණු මේ පැළ වර්ගය දැනට නොයෙක් රටවල වගා කරනු ලැබේ. එක අලයක නොහොත් ගෙභියක “බික්” 8 සිට 20 දක්වා අඩංගු ය. මේ බික් සියල්ලම වටකුරු වූ, පැතලි වූ, නාරටියකට සම්බන්ධී තිබේ. මේ නාරටියේ අග සියුම් මුල් රාශියකින් යුක්ත ය.

ඉතිහාසය:—පුරාතනයේ සුදු එෂු ගැන දැන සිටියහ. වල් පැළෑටියක් වශයෙන් එය සයිබීරියාවේ දකුණින් ලැබී තිබේ. පුරාණ මිසරයින් ගේ ආහාරයට එය අඩංගු වූ බව හෙරඩෝටස් ගේ මතය යි. පුරාණ ග්‍රීසියේ සහ රෝමයේ

වැසියන්ට සුදුළුණු පිළිබඳ දැනීමක් තිබුණු බව තීර්ථපොත්පොතේ සහ බයස්කොරිබස් විසින් සඳහන් කර තිබේ. මධ්‍යම යුගයේ දී ලාදුරු රෝගය හා සියළු විෂ වර්ගත් නැසීමට සුදුසු ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් එය සලකන ලදී. ඇතැම්විට, රෝම වරුන් විසින් එය බ්‍රිතාන්‍යයට ගෙනෙන ලදැයි සිතිය හැකිය.

— සෑදී තිබෙන ආකාරය :— මෙහි ප්‍රධාන වශයෙන්ම අඩංගු වී තිබෙන්නේ, එහි ඇති විශේෂ සුවඳ ගෙන දෙන, වායුවී අතුරු දහන් වන්නා වූ, තෙල් වර්ගය යි. ඒ හැර, inulin සහ starch (පිටි-ධාතු) ද, සුදුළුණුවල තිබේ.

ප්‍රයෝජන :— ආහාර රසවත් කිරීමට යුරෝපයේත් ඉන්දියාවේත් මෙය බහුලව පාවිච්චි කරනු ලැබේ. බී. සී. ඩී. නම් වූ විටමින් වර්ග එහි අඩංගු වී තිබේ යයි හැඟේ.

විෂ බීජ නාෂක ඖෂධයක් වශයෙන් ද, ස්වේදනයක් ලෙස ද, මුත්‍ර වැඩි කිරීමට ද, සෙම පිට කිරීමට ද, මෙය වෛද්‍යවරයන් විසින් යොදනු ලැබේ. ක්ෂය රෝගය සඳහා ද සුදුළුණු ඉස්ම ප්‍රයෝජනවත් වේ.

Aloe-කෝමාරිකා සාරුව.

කෝමාරිකා වර්ග කීපයේම කොළ කපා, ඉන් වැස්සෙන සිලුටු යුෂ විගස කැකැරීමෙන් ඉතිරි වන්නා වූ ඝන ද්‍රව්‍යය මෙයින් අදහස් කරනු ලැබේ. නැගෙනහිර හා දකුණු අප්‍රිකාවේත් පළමුවෙන් වැඩුණු කෝමාරිකා ගස්, අන්‍ය සමී කලාපික රටවලට ගෙනයනලදුව, ඒවායේ සාර්ථක ලෙස වැඩේ. මේ ගස්වල බොහෝ මද ඇති විශාල කොළ තිබේ. කහපාට හෝ රතුපාට වූ මල්වලින් යුත් කිණිති ද හටගනී. ලංකාවේ ද වියලී පලාත්වල හෝ මුහුදු වෙරළ අසල එය බහුලව දක්නට ලැබේ. කෝමාරිකා ගස අඩි 2කට හෝ තුනකට වඩා උස් නොවේ. අගල් 20ක් පමණ දික් වූ කොළ, කිරුලක් මෙන් ගහනව වැඩේ.

ඉතිහාසය :— සොකොට්‍රා නම් වූ දූපතෙන් නිපදවන ලද්දක් වශයෙන්, ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පෙර 4වැනි ශත වර්ෂයේ දී පමණ ග්‍රීක් ජාතිකයෝ කෝමාරිකා පිළිබඳ කරුණු දැන සිටි බව එබිරිසි නම් වූ අරාබි ජාතික භූගෝල ශාස්ත්‍රඥයාගේ මතය යි. ඇරිස්ටෝටල් ගේ අවවාදය අනුව, මහ ඇලෙක්සන්ඩර් රජු මේ දිවයින සොයා ගොස්, එය අත්පත් කර ගත්තේය. මහ දිවයිනේ වැසියන් සියල්ලෝ ම තෙරපා දමා, ඔවුන් වෙනුවට අයෝනියන්වරු පදිංචි කෙළේය. කෝමාරිකා සාරුවෙන් ශ්‍රේණි ඖෂධ කීපයක්ම පිළියෙල කරගත හැකි හෙයින්, එය ලබා දෙන පැළ වර්ග ආරක්ෂා කරන ලෙස ඔවුන්ට විශේෂයෙන් නියම කෙළේ ය. ජෙරුසලමේ කුල දෙටුවා විසින් මහ ඇල්ෆ්‍රඩ් රජුට නියම කරන ලද ඖෂධ අතර කෝමාරිකා යුෂ ද අඩංගු වූ යෙත්, මෙය පිළිබඳ බ්‍රිතාන්‍යින් කරුණු දැන සිටියේ දහ වැනි ශත වර්ෂයේ දී පමණ බව සිතාගත හැකිය. දකුණු අප්‍රිකාවේ කේප් කොලනියෙහි පළමුවරට මේ ඖෂධය සකස් කෙළේ පීටර් ද වෙට් නම් වූ බෝයර් ජාතිකයා ය.

සෑදී තිබෙන ආකාරය :— කෝමාරිකා සාරුව ප්‍රධාන වශයෙන්ම සෑදී තිබෙන්නේ ලා කහ පැහැති [glucoside barbaloin] ස්ලකොසයිඩ් බාබලොයින් නම් වූ ද්‍රව්‍ය යේ අමළ වලිනි. දුම්මලත්, වතුරෙන් දිය කළ හැකි, සුළු වශයෙන් කරුණු සොයාගත නො හැකි ද්‍රව්‍යයකුත් මට අඩංගු වී තිබේ.

ප්‍රයෝජන :— කෝමාරිකා සාරව සමහර අන්‍යමේ මලබහුමිති නැති කිරීම සඳහා ඉතා අගනා විරේචන බෙහෙතක් වශයෙන් පාවිච්චි කරනු ලැබේ.

Alstonia - රුක් අත්තන.

Apocynaceae නම් වූ වෘක්‍ෂ විශේෂයට අයිති, උසට වැඩෙන රුක් අත්තන කෙස් පොත්ත පිළිබඳ වෛශි දී විස්තර කරනු ලැබේ. අළු පාට වූ ගසේ කඳ හෙලින් වැඩේ. එහි මූල පිහිටි හොඳ ක්‍රමයෙන් හුනී වෙයි. මේ ගසේ මල් කුඩා ය. පලාවන් පාට සමග මිශ්‍ර වූ සුදට පුරා ය. මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 3000ක් දක්වා උස් වූ, වර්ෂාව ලැබෙන ලංකාවේ පහත රට ප්‍රදේශ යෙහි මේ ගස බහුලව වැඩේ. එය පළමුවෙන් ඉන්දියාවේ සහ පිලිපීනයින් දූපත්වල වැඩුණේය.

ඉතිහාසය :— සුවදේශික වෛද්‍යවරුන් විසින් මෙම ගසේ පොත්ත ප්‍රයෝජන ගන්නා ලද බව රීඩ් (1678) සහ රම්පියස් (1741) විසින් සඳහන් කර තිබේ.

ප්‍රයෝජන:— රුක් අත්තන පොතු මැලේරියාවට ද, කලක් පාවැති අතිසාරයට ද ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් ඉන්දියාවේ ජනයා විසින් පාවිච්චි කරනු ලැබේ. අනෙකුත් සිංකෝනා පොත්තට වඩා අඩු වූ වත්, එය වෙනුවට, රුක් අත්තන පොත්ත පහසුවෙන් පාවිච්චි කළ හැකි ය. ක්වීන් අධික ලෙස පාවිච්චි කිරීමෙන් සමහරවිට ඇතිවන ආබාධ රුක් අත්තනවලින් ඇති නොවේ.

Amylum-Starch-පිටි බාහු.

මේ වනාහී Gramineae නම් වූ පැළ වර්ගයට අයිති, අවුරුද්දක් පමණක් පවතින, පැතලි කොළවලින් යුක්ත වූ, ඉරඟු ගසේ ඇට වලින් ලබා ගන්නා ද්‍රව්‍යයකි. මෙම ධාන්‍ය වර්ගය සමී කලාපික රටවල ද, ලෝකයේ අන්‍ය සෑම රටවල ද ආහාරයක් වශයෙන් බහුලව වගා කරනු ලැබේ.

වී, අර්නාපල් අල, සහ හුලංකිරිය අල යනාදී යෙන් ද පිටි බාහු [Starch] ලබාගත හැකිය.

ඉතිහාසය :— වර්ෂ 1750දී බාර්බඩෝස් දිවයින පිළිබඳ විස්තරයක් කරමින් හුලංකිරිය ගස ඉතා ප්‍රයෝජනවත් බව හිසුස් ප්‍රකාශ කෙළේය. හුලංකිරිය අල ඉස්ම වතුර සමග මිශ්‍ර කොට පානය කිරීමෙන්, විෂ ද්‍රව්‍ය වලින් ඇතිවන බාධා වලක්වා ගත හැකි ය. හුලංකිරිය අලයේ ඇති විෂ නසන බලය ගැන වර්ෂ 1814 දී ලුනන් තුල සථි විශ්වාසයක් තිබුණි.

ප්‍රයෝජන:— පිටි බාහු [starch] පමණක් හෝ 'සින්ක්මක්සයිඩ්,' 'බෝරික් ඇසිඩ්' හෝ වෙනත් රසායන ද්‍රව්‍ය සමග මිශ්‍රකොට, පැළ වර්ග වලට ඉසීමට ගන්නා කුඩු ද්‍රව්‍යයක් මෙන් ප්‍රයෝජන ගත හැකි ය. සෑහෙන පමණ වතුරක් සමග උණුකර ගත්විට, පිටි බාහු තුල්‍යවලට බැඳීමට සුදුසු ඉතා අගනා පාප්පයක් වේ. පිටි බාහු දිය කිරීමෙන් ලැබෙන සිලුටු යුෂ පාවිච්චි කිරීමෙන්, 'අයඩින්' පෙවීමෙන් ඇතිවන ආබාධ මග හැරේ.

Anchusa - Alkana.

මේ වනාහි, *Alkana tinctoria* නම් වූ, කලකදී කොළ වැටෙන, එහෙත් බොහෝ කල් පවතින, මුදුන් මූලකින් යුක්ත වූ, ගසේ වියලි මුල් ය. මේ ගස සාමාන්‍යයෙන් දකුණු යුරෝපයේ ද, හන්ගේරියාවේ ද, තුර්කියේ ද වැලි මිශ්‍ර පසෙහි වැඩේ. මේ වෙනුවට, විශාල අතු ගණනකින් යුත්, *Lythraceae* නම් වූ වෘක්ෂ විශේෂයට අයිති, මාරිකොන්හි නම් වූ පැළෑටි පාවිච්චිකල හැකි ය. මේ පැළෑටියේ අතු හරහට විහිදී ගොස් අන්තිමේදී උල් වේ. එහි කොළ අභ්‍යාකාර ය; මල් කුඩා ය; ඉතා සුවඳ ය; මේ පැළෑටි ලංකාවේ ද, බටහිර ඉන්දියාවේ ද, කාබුල්හි ද, පර්සියාවේ ද, මුහුදු වෙරළේ දක්නට ලැබේ.

සෑදී නිෂ්පාදන ආකාරය :—පාට ද්‍රව්‍ය දෙකකින්— එනම්, ඇන්කියුසින් ඇසිඩ් සහ ඇල්කැනින් ඇසිඩ් ද. — එය සෑදී තිබේ.

ප්‍රයෝජන :—නෙල් වර්ග හා කල්ක පාට කිරීමට මෙය පාවිච්චි කරනු ලැබේ.

Areca - පුවක්.

මේ වනාහි, කෙලින් උසට වැඩෙන තෘණ රූප වෘක්ෂ විශේෂයට අයිති, කුඩා කඳකින් යුත්, ගසේ ඉදුණු ගෙඩිවල වියලි ඇට වේ. එහි කොළ අඩි 4 සිට 6 දක්වා දිග ය. කොළ සියල්ලම ගසේ මුදුනේ දී ගසට සම්බන්ධ වේ. ගසේ පිදීම සිදුවන්නේ මුදුනේ ය. මේ ගස ලංකාවේ ද, ඉන්දියාවේ ද පිලිප්පයින් දූපත්වල ද නැගෙනහිර ඉන්දියානු දූපත්වල ද බහුලව වගා කරනු ලැබේ.

ඉතිහාසය :—චීන ජාතිකයින්ට පුවක් ගස 'පින් ලෑං' යන්නෙන් ප්‍රසිද්ධ වී තිබුණි. ඔවුන්ට වුවමනා පුවක් ප්‍රමාණය සැපයූ මැලේ දූපත්වල පිතෘං යන නාමය ඊට ව්‍යවහාර විය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පෙර 111 වැනි ශත වර්ෂයේ දී වූ-චී අධිරාජ්‍යයා යුනැන් නගරය අත්පත්කර ගැනීමෙන් පසු, එහි දී මේ පුද්ගලාකාර ගස් දැක, තමන්ගේ රාජකීය උද්‍යානයේ දී පින්ලෑං ගස් 100ක් රෝපණය කෙළේ ය.

කෙල වැඩිවීමට විකත ද්‍රව්‍යයක් ලෙස ආසියාතිකයින් විසින් පුවක් අගයකොට සලකනු ලබන නමුත්, ඖෂධයක් වශයෙන් එහි ඇති ගුණය බටහිර ලෝකයා දැනගත්තේ ඉතා මෑත කලකදී ය.

සෑදී නිෂ්පාදන ආකාරය :—කහට, තෙල, දුම්මල, සෙවල සහ තවත් නොයෙක් ද්‍රව්‍ය පුවක්වල අඩංගු වී තිබේ.

ප්‍රයෝජන :—පැනලි පණුවන් නැසීම සඳහා පණු බෙහෙතක් ලෙස පශු වෛද්‍යවරයෝ පුවක් ගෙඩිය පාවිච්චි කරති. බුලත් කොළත්, හුණුත් සමග විකා කෑමට සමී කලාපික රටවල වැසියන් විසින් එය බහුලව පාවිච්චි කරනු ලැබේ.

Aristolchia - සැප්සඳ.

මේ වනාහි, *Aristolchiaceae* නම් වූ වෘක්ෂ විශේෂයට අයිති, දික් වූ, තුනී, මදක් තද ලීයකින් යුත්, වෙලෙන, සැප්සඳ නම් වූ පැළෑටියේ වියලි කඳ සහ මුල් ය. මේ කොළ අගල් 4ක් පමණ දිගට වැඩේ. මෙහි තැරි පෙතිවලල මුලින් තල කැබයට සෑදී තිබේ. එය සෘජු කෝණයක ආකාරයට නැඹී, අන්තිමේදී භොරණාවක කැබයට විවෘත වේ. කෙස් ගහන වූ මලේ ඇතුළත කළු පැහැති

නීලරක්ක පාට ය. ලංකාවේ පහත රට බස්නාහිර වෙරළාසන්න ප්‍රදේශවල මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 3000ක් දක්වා ද, ඉන්දියාවේ ද, මේ පැළය බහුලව වැඩේ.

ඉතිහාසය :- දත් එක ලමයින්ගේ බඩවැල්වල ආබාධ සුව කිරීම සඳහා මෙය අහඹා ඖෂධයක් බව සංසකාර පොත්වල සඳහන් වී තිබේ. තවද සපී විෂට ද ප්‍රතිකාරයක් වශයෙන් එය ප්‍රසිද්ධ විය.

සෑදී තිබෙන ආකාරය :- එහි, එක්තරා තිත්ත ධාතුමක් ද, 'ඇරිස්ටින්', 'ඇරිස්ටින් ඇසිබ්' දුම්මල, කහට, සහ (starch) පිටි ධාතු ද අඩංගු වී තිබේ.

ප්‍රයෝජන :- සැප්සද ගසේ විශලි කඳ හා මුල් කොටා කුඩු දියකිරීමෙන් එක්තරා බෙහෙතක් සාදන හැකි වන්නේ ය. සැප්සද ඇට කුඩු කර, පොහවා, දියකොට, වෙනත් ද්‍රව්‍ය සමග මිශ්‍ර කිරීමෙන්, ලැබෙන ද්‍රව්‍යය කොලර රෝගයට සහ ලෑදුරු ලෙඩට ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතිකාර බව වෛද්‍යවෘත්තී වේ මහතා ප්‍රකාශකර තිබේ.

[මතු සම්බන්ධ යි.]

කුලීකරුවන් ලවා ලංකාවේ විශලි කලාපයේ ඉඩම් දියුණු කිරීම පිළිබඳ සටහන්.
Notes on the Opening by Manual Labour of Land in the Dry Zone of Ceylon.

(ජේ. ඇස්. ඇල්. චයිම්, ගොවිකම් උපදෙශක මහතා විසිනි.)

උළු සම්පාදනය කිරීමෙන් සහ ගොවි ජනපද පිහිටු වීමෙන් ද, හදිසි තනිය උදෙසා ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමෙන් ද, පසු කලකදී වැඩි දියුණු කිරීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් දැනට ලංකාවේ කැලෑ ඉඩම් රාශියක් එලි කරගත යනු ලැබේ. මේ පිළිබඳ ලියවී තිබෙන පොත් පත් ඉතා සවිලා ය. විශලි කලාපයෙහි පැවැත් වූ මේ අන්‍යමේ ව්‍යාපාර පිළිබඳ අවුරුදු හතරක පල පුරුද්දක් ලබා ගත් ලියුම් කරු පලමු වරට මෙවැනි කටයුතුවල යෙදී සිටින්නන්ට තමන්ගේ සටහන් ප්‍රයෝජනවත් වේ යයි කල්පනා කරයි. කැලෑ එලි කිරීම ප්‍රීති උපදවන කටයුත්තකි. වික කලකට පෙර වන ලැහැබක් වූ ඉඩම්වල හෝග වැඩි සශ්‍රීක ලෙස වැඩෙනු දැකීම, එය භාරව සිටින නැතැත්තාගේ අභිමානයටත් සොම්නසටත් හේතු වේ.

සවකීය මුතුන් මිත්තන්ගේ ක්‍රියා කලාපය අනුගමනය කරමින් දීඬි කාලයක් තුළ හේන් ගොවිතැනෙහි නියුක්ත වූ කැලෑ බදු ගම් වැසියා, හේන් ගොවිතැන් කිරීමට පලමුවෙන් පටන් ගන්නා අයට ඉතා අනඬි මාඬි දෙශකයක් වන බව මෙහිදී ප්‍රකාශ කළ යුත්තකි. මේ කාරණය පිළිබඳ බොහෝ වටිනා තොරතුරු නැතුවත් ලෙස හේන් ගොවිතැන් කිරීමේ යෙදෙන අයගෙන් දැනගත හැකි ය. තවද, ඔහු අනුගමනය කරන ක්‍රියා කලාපය, කැලෑ එලි කිරීමේ කටයුතු වල නියුක්ත විය යුතු අය විසින් පුහුණු කළ යුතුයි.